

Ti bu laj yich' lok'esel li stak'obiltak li ta *Jkuxlejalitik xchi'uk Kabteltik sventa Dios, programa xchi'uk bu chijts'ibaj*

7-13 YU'UN MARSO

K'USITIK K'UPIL SBA TA VIVLIA | 1 SAMUEL 12, 13

«Chopol k'usi chk'ot ta jtojolaltik mi la jtoy jbatike»

w00 1/8 paj. 13 par. 17

Chopol k'usi chk'ot ta jtojolaltik mi la jtoy jbatike

¹⁷ Yileluke oy srasonal li k'usi la spas Saule, yu'un li jteklume ep tajek «svokol laj ya'ik ta skoj ti tstsakatik ta k'op yu'un li yajkontraike» xchi'uk so-lel chnikik ta xi'el (1Sa 13:6, 7). Lek ono'ox ti oy k'usi chlok' ta ko'ontontik spasel ta anil k'alal sk'an chkiltike. Pe sk'an teuk ta joltik ti yiloj Jeova li k'usi oy ta ko'ontontike xchi'uk sna'oj ti k'u yu'un jech ta jpastike (1Sa 16:7). Oy ono'ox van k'usi chopol ilbat Saul ti mu'yuk chal Vivliae. Jech k'ucha'al li'e, xu' van laj yak' venta ti tstoy sba Saul k'alal mu'yuk la smalae. Ta skoj ti ja' ajvalil ta Israele, xu' van chopol cha'i sba ta skoj ti sk'an smala jun j-alk'op ti oy xa sjabilal xchi'uk ti k'un xa k'usitik tspas chile. Ta skoj ti jalij tajek li Samuele, li Saule la snop ti xu' spas sba ta mantal stuke xchi'uk mu'yuk la xch'un li k'usi jamal ono'ox albil ti mu stak' spase. ¿K'usi k'ot ta pasel? Li Samuele mu'yuk la sk'upil k'opta Saul ta skoj li k'usi la spase. Yu'un xi tsots laj yalbee: «Mu'yuk chjalij ti cha-ajvalilaje. [...] Yu'un li vo'ote mu'yuk la ach'un li k'usi laj yal Jeovae» (1Sa 13:13, 14).

Mu'yuk ono'ox k'usi lek k'ot ta pasel xtok ta skoj ti la stoy sbae.

w07 1/7 paj. 18 par. 8

Toj ep sbalil chil Jeova ti ta jch'untik mantale

⁸ Li slo'ilal Saúl ta Vivliae chak' kiltik ti toj tsots sk'oplal li xch'unel mantale. Ta slikebale bik'it laj yak' sba xchi'uk laj yil ti mu xtojob spasel skotole, «peq'uel [sk'oplal]» laj ya'i sba; pe ta mas ts'akale li snopbene itsalat yu'un li toyobbaile xchi'uk ti chopol xa k'usitik oy ta sjole, xchi'uk mu xa lekuk li k'usitik tsnope (1Sa 10:21, 22; 15:17, *Ch*). Jun veltae, k'alal ja'o chbat stsak ta k'op li jfilisteetik ti bu ono'ox yosilal pas k'ope, albat ti ak'o smala Samuel sventa chchik'be smoton li Jeovae xchi'uk sventa x-albat ti k'usi sk'an spase. K'alal laj yil ti mu'yuk bu xtal li j-alk'ope xchi'uk ti chch'ak xa sbaik batel li krixchanoetike, li Saule «te lic xchic'be smoton Dios». ¡Toj chopol laj yil Jeova ti va' yelan la spase! K'alal k'ot li Samuele, li ajvalile la spoj sba ti mu'yuk la xch'un mantale, laj yal ti ja' la ta skoj ti mu'yuk xvul ta anil li j-alk'ope, jech oxal laj la suj sba ta xchik'bel smoton li Jeovae sventa la xu' xkoltaat. Li k'usi mas toj tsots sk'oplal laj ya'i Saule ja' ti xak'be smoton Diose ja' mu sta li xch'unel mantal ti albil ak'o smala Samuel sventa ja' xchik' li matanale. «¡Ja' achi'il jun jchuvaj ti jech laj apase! [Mu'yuk] laj ach'un c'usi yalojbot li Muc'ul Diose»,

x-utat yu'un li Samuele. Ta skoj ti mu'yuk la xch'unbe smantal Jeovae lok'esat ta ajvalil (1Sa 10:8; 13:5-13).

Jsa'tik lek li k'usitik k'upil sba ta Vivliae

w11 15/7 paj. 13 par. 15

¿Mi ta jts'aklitik li lekil beiltasel chak' Jeovae?

¹⁵ Li j-israeletike laj van snopik ti ja' xu' spat yo'ontonik xchi'uk staik koltael ta jun ajvalil ta sba balumil, ti ja' mu jechuk xu' spat yo'ontonik ta stojolal Jeovae. Mi jech la spasik taje, laj ya-k'ik ta ilel jechuk ti lik xa'ox «[s]ts'aclinic li c'usi mu ja'uc Diose» o li k'usi ma'uk melele. Ta skoj taje, mas xa k'un ti ja' xbat sts'aklinik li k'usitik jech'e'ik ti likem tal ta stojolal Satana-se. Jech k'ucha'al, li ajvaliletik yu'unike xu' x-ak'bat yich'ik ta muk' lok'oletik. Li buch'utik chich'ik ta muk' jech'e' dio-setike mu'yuk sp'ijilik k'alaluk chalik ti xu' ja' mas spat yo'ontonik xchi'uk ti mas xa meler chilik li k'usitik pasbilibik ta tonetik xchi'uk ta te'etike, ti ja' mu jechuk chilik li Jeova Diose, ti ja' li buch'u spaso skotol k'usitike. Jech ono'ox k'ucha'al laj yal Pablo ti «mu'yuc c'usi stu o» li lok'oletike (1Ko 8:4). Meler ono'ox ti mu'yuk k'usi xtun-o li lok'oletike. ¿K'usi bal-o ti xkiltik xchi'uk ti xu' jpiktik, ti mu xilike, mu xa'iik, mi ja'uk xk'opojik xchi'uk mi ja'uk xu' skolta li yantike? Yich'el ta muk' taje xko'olaj ti ta jts'aklitik li k'usi ma'uk melele, ti ja' no'ox ch-ik'van batel ta lajelale (Sl 115:4-8).

14-20 YU'UN MARSO

K'USITIK K'UPIL SBA TA VIVLIA | 1 SAMUEL 14, 15

«Ja' mas lek chil mi ta jch'unbetik smantale, ja' mu sta li milbil matanale»

w07 1/7 paj. 17 par. 4

Toj ep sbalil chil Jeova ti ta jch'untik mantale

⁴ Ta skoj ti ja' Jpasvanej li Jeovae, ja' yu'un skotol li k'usitik oy ku'untike. ¿Mi oy k'usi xu' xkak'betik un cha'a? Oy, oy k'usi toj ep sbalil xu' xkak'betik. ¿K'usi? Ta jtabetik stak'obil li ta mantal chalbutik li'e: «Jnich'on, bijan me, jech xcuxet no'ox co'nton avu'un; jech xu' ta jtac'be li bocho chopol chiyalbun jc'oplae» (Pr 27:11). Li xch'unel mantale ja' ti k'usi xu' xkak'betik li Diose. Manchuk mi jelel li k'usi ta jnuptan ta jkuxlejaltike xchi'uk ti bu likemutik tale, xu' jch'unbetik smantal ta jujuntal li Diose, va'un ja' jech chkak'tik ta ilel ti mu meler li k'usi xchibal k'optaoj ta jtojolaltik li Diabloe, ti mu'yuk la tuk' ko'onton chkak' jbatik ta stojolal Dios k'alal chkiltik prevae. ¡Ja' jun muk'ta matanal jtaojtik!

it-2 paj. 513 par. 5

Xch'unel mantal

Sventa lekuk xilutik li Diose, toj tsots sk'oplal ti jch'untik mantale. Li Samuele xi laj yalbe li ajvalil Saule: «¿Mi mu van masuk ts'upin Jeova ti jch'unbetik smantal Jeova ti ja' mu sta jech ts'upin li chik'bil matanal xchi'uk li milbil

matanale? ;K'elavil! Ja' mas lek chil mi ta jch'unbetik smantale, ja' mu sta li milbil matanale, jech xtok, mas ts'k'u-pin mi ta jchikintabetik li k'usi chale, ja' mu sta li sjup'emal tot chijetike» (1Sa 15:22). K'alal mu'yuk ta jch'unbetik smantal li Jeovae, chkak'tik ta ilel ti jp'ajojtike xchi'uk ti mu'yuk xch'unel ko'ontontik ta stojolale. K'alal mu'yuk ta jch'untik mantale, xko'olaj k'ucha'al li spasel t'unol xchi'uk li yich'el ta muk' santoetike (1Sa 15:23; ko'oltaso xchi'uk Romanos 6:16). Mu'yuk me sbalil li k'usi chkaltik o chkak'tik ta ilel mi mu'yuk jech ta jpastike. K'alal mu'yuk ta jchikintatike, ja' sk'an xal ti mu'yuk ta jtsaktik ta muk' li buch'u oy k'usi chalbutike (Mt 21:28-32). Li buch'u bal no'ox cha'iik chchikintaik xchi'uk ti cha'ibeik smelolal li k'usi chal Diose, pe ti **mu'yuk chak' ta xkuxlejalik** li k'usi chich'ik albele ta slo'la sba stukik xchi'uk mu'yuk chich'ik ak'bel bendision (Snt 1:22-25). Li Jesuse laj yal ti mu'yuk ch-ochik ta Ajvalilal yu'un Dios xchi'uk chich'ik p'ajel ta j-ech'el li buch'utik **ja'tik jech** tspas li k'usi laj yich'ik albele, pe ti mu'yuk lek li k'usi oy ta yo'ontonike (Mt 7:15-23).

Jsa'tik lek li k'usitik k'upil sba ta Vivliae

w17.09 paj. 10 par. 10

Jchanbetik stalelal Jeova ti toj ech' xa no'ox chk'uxubinvane

¹⁰ ¿Mi ja' van sk'an xal xtok ti skotol xa velta sk'an xk'uxubaj ta ko'ontontik li krixchanoetike? Mo'oj. Sventa xka'ibetik smelolal taje, kalbetik junuk

sk'elobil ti bu mu lekuk laj yil Jeova ti laj yak' ta ilel xk'uxul yo'onton li Saule. Jun veltae, li Jeovae laj yalbe Saul ti ak'o bat smil li j-amalequetik xchi'uk skotol li chonbolometik yu'unike. Pe li Saule mu'yuk la smil li ajvalil ta Amaleque xchi'uk xu' van ja' xchij-tak ti mu'yuk la smilanbee. Laj van yak' ta ilel xk'uxul yo'onton yaloj ti jech la spase, pe li Jeovae mu'yuk lek laj yil, ja' yu'un ma'uk xa lekil ajvalil laj yil ta skoj ti mu'yuk xch'un mantale (1Sa 15:3, 9, 15). Li Jeovae tuk' chchapanvan xchi'uk xojtikinbe yo'onton li jujun krixchanoe, ja' yu'un, mu'yuk chk'uxubaj ta yo'onton k'alal mu sta-o chile (Lam 2:17; Ese 5:11). Li buch'utik mu sk'an xch'unbeik smantale jutuk xa me sk'an xak'be kastigo (2Te 1:6-10). Va'un ma'uk xa me yorail yu'un sventa xk'uxubaj ta yo'onton li buch'u yaloj ti sta-o xich' lajesele. Ti jech tspas taje ja' sventa skolta xchi'uk xak'be yil ti k'ux ta yo'onton li buch'utik tuk' yak'oj sbaik ta stojolale.

21-27 YU'UN MARSO

K'USITIK K'UPIL SBA TA VIVLIA | 1 SAMUEL 16, 17

«Li pask'ope ja' yu'un li Jeovae»

wp16.5 paj. 11 par. 2, 3

«Ja' tstsalsan stuc li Muc'ul Diose»

Sventa spatbe yo'onton li Saule, li Davide laj yalbe ti k'u yelan la smil jkot leon xchi'uk jkot osoe. ¿Mi yakal van stoy sba? Mo'oj. Yu'un li Davide sna'oj lek ti buch'u koltaun-oe. Xi laj yal

stuke: «Li Muc'ul Diose la scoltaun jech muc xismilun ta sni' yic'ach li leone xchi'uc li osoe. Ja' no'ox jech chiscoltaun loq'uel ta sc'ob li filista vinic le'e». Ta ts'akale xi laj yal li Saul: «Lec oy, batan cha'e. Muc'ul Dios chaxchi'inot batel» (1Sa 17:37).

¿Mi chak'an ti jechuk xch'unel avo'ontone? Li Davide mu jech'euk no'ox li k'usi xch'unoje. Spatoj lek yo'onton ta stojolal Dios ta skoj ti xojtkin xchi'uk ti koltabil xa ono'oxe. Sna'oj lek ti ja' jchabivanej li Jeovae xchi'uk ti tspas ono'ox li k'usi yaloje. Sventa jechuk li xch'unel ko'ontontik k'ucha'al li Davide, sk'an me jchanilantik li Vivlia sventa xkojtkintik li Diose. Mi ta jpastik li k'usi ta jchantike, lek me k'usitik chk'ot ta pasel ku'untik xchi'uk ja' me tsatsubtas li xch'unel ko'ontontike (Ebr 11:1).

wp16.5 paj. 11 par. 8, 9

«Ja' tsalsalvan stuc li Muc'ul Diose»

Li k'usi la spas li Davide ja' jech-o chak' ta ilel ti toj lek tsots li xch'unel yo'ontone. Nopo no'ox ava'i ti k'alal tsots xi laj yal li Davide: «Li vo'ote avich'oj tal avespada, alanza, xchi'uc ajich'il taq'uin, tal acontrainun. Pero li vu'une tal jcontrainot ta sbi li Muc'ul Dios ti ech'em stsatsale, ja' li Dios yu'un soldado israeletique, ja' li bocho laj asa'lanbe sjolique». Li Davide sna'oj lek ti mu toj masuk tsots sk'oplal li yabteheb jun krixchanoe. Li Goliath la xchopol k'opta li Jeovae, ja' yu'un mu'yuk te no'ox sk'elaj chkom li Jeovae.

Jech k'ucha'al laj yal li Davide «ja' tsalsalvan stuc li Muc'ul Diose» (1Sa 17:45-47).

Li Davide sna'oj lek ti k'u smuk'ul li Goliath xchi'uk li yabtehebte, pe taje mu'yuk xi'o. Mu'yuk jech la spas k'ucha'al li Saul xchi'uk li yajsoltarotake, yu'un mu'yuk la sko'oltajes sba xchi'uk li Goliath. Yu'un ja' la sko'oltajes li Goliath xchi'uk li Jeovae. Ti jnoptik leke, yu'un toj ech' no'ox nat, mu'yuk buch'u xko'olaj-o, yu'un te van oxibuk metro snatil, pe ¿mi xko'olajik van li Goliath xchi'uk li Jeovae? Li k'usi melele, ja' ti jech no'ox k'ucha'al yan viniketik li Goliath, ti mu ja'uk mas xa muk' k'ucha'al jkot uni k'ox chon; ti po'ot xa xich' t'usel yu'un Jeovae.

wp16.5 paj. 12 par. 4

«Ja' tsalsalvan stuc li Muc'ul Diose»

Li yajtunelutik Dios avie mu'yuk xa ta jtik' jbatik li ta pask'opetike. Li k'usi to'ox tspasik taje mu'yuk xa jech li avie (Mt 26:52). Ak'o mi jech, lek me ti jchanbetik li xch'unel yo'onton Davide. Sk'an me kuxul xkiltik li Jeovae, li Dios ti ja' no'ox sk'an xkich'tik ta muk' xchi'uk ti xijtun ta stojolale. Oy van bak'initik ti toj ech' xa no'ox tsots chkil li jvokoltike, pe ta sat li Jeovae, ti mu'yuk xa no'ox spajeb li sju'ele, bik'it ta xil li jvokoltike. Mi ja' la jt'ujtik chijtun ta stojolal Jeova xchi'uk ti ta jpat ko'ontontik ta stojolal jech k'ucha'al la spas li Davide, mu'yuk jtosuk vokolil ti mu stsal ku'untike. Yu'un mu'yuk k'usi ti mu stsal yu'un li sju'el Jeovae.

Jsa'tik lek li k'usitik k'upil sba ta Vi- vliae

w19.02 paj. 22 par. 11

**¿K'uxi laj yak' ta ilel k'anelal xchi'uk
tuk'ilal ta vo'neal Israel li Jeovae?
(Ba'yel xchanobil ti xcholet chtale)**

¹¹ **¿K'usi chak' jchantik?** Li Jeovae ma'uk no'ox tsk'el li jpat jxokontike, yu'un ja' tsk'el li k'usi oy ta yutil ko'ontontike (1Sa 16:7). Mu k'usi stak' jmurbe- tik li Jeovae. Li stuke ja' mas tstsak ta venta li k'usi lek ta jpastike xchi'uk tskoltautik yo' jechuk-o jpastike. Pe oy ta yo'onton xtok ti jpajtsan jbatik mi laj kiltik ti oy k'usi chopol ta jnop- tik yo' mu chopoluk k'usi xlik jpastike (2Kr 16:9; Mt 5:27-30).

28 YU'UN MARSO-3 YU'UN AVRIL

**K'USITIK K'UPIL SBA TA VIVLIA | 1 SA-
MUEL 18, 19**

**«Bik'it-o xavak' aba mi lek k'usi bat
ta pasel avu'une»**

w04 1/4 paj. 15 par. 4

**Jpat ko'ontontik li ta s-espíritu Dios
k'alal oy k'usi chjel ta jkuxlejaltike**

⁴ Li chex kerem ti ja' jun jchabichije ta anil no'ox laj yich' ojtikineli ta sjunul jteklum. Laj yich' ik'el batel sventa xtun ta sna ajvalil xchi'uk sventa stijbe k'u- pil sba sonetik. La smil li Goliat ti ja' jun muk'ta natil vinik ti xi'tabil yu'un li soltaroetik ti mas xtojobik ta Israele. Li Davide ja' la sbeiltas li soltaroetik sventa xbat stsakik ta k'op li jfilistea- etike, va'un la spasik kanal. K'anbil ta- jek yu'un li jteklume xchi'uk chk'ejinta-

bat sonetik. Li Saule albil xa ono'ox yu'un jun yajkoltaobba ti Davide «lek sna' stijel arpa, lek tsots yo'onton xchi'uk lek xu' yu'un pask'op. Jech xtok, lek xtojob ta k'opojel, lek k'upil sba xvinaj li spat xokone» (1Sa 16:18; 17:23, 24, 45-51; 18:5-7).

w18.01 paj. 28 par. 6, 7

**Li yajtuneltak Diose mu xko'olajik
xchi'uk li yan krixchanoetike**

⁶ Jlome tstoy sbaik ta skoj ti toj alak' sbaik, ti lek ojtikinbilike, ti lek xtojobik ta stijel sone, ti lek tsots yipike o ta skoj ti lek chich'ik ilel yu'un li krixcha- noetike. Li Davide xtojob spasel skotol taje, pe bik'it laj yak' sba. Jech k'ucha'- al li'e, k'alal la smil li Goliath, li ajva- lil Saule laj yalbe David ti xu' xnupun xchi'uk li stsebe. Pe xi la stak' li Davi- de: «Li vu'une mu'yuc c'usi cabtel, me ja'uc ta stojol li yuts' yalaltac jtut te ta stojol israeetique. Mu'yuc c'usi jtu ti jech sni'un xa jun ajvalil chic'ote» (1Sa 18:18). ¿K'usi van koltaat David sventa bik'ituk-o xak' sbae? Yu'un sna'oj mi oy lek stalelal, mi lek xtojob spasel jtusuk k'usie xchi'uk mi oy ak'bil matanaletike, ja' ta skoj ti lek ilate xchi'uk ti bik'it ya- k'oj sba li Jeovae (Sl 113:5-8). Sna'oj ti ja' ono'ox yak'oj Jeova skotol li k'usitik lekik oy yu'une (ko'oltaso xchi'uk 1 Ko- rintios 4:7).

⁷ Li yajtuneltak Jeova avie chkak'be- tik yipal ti bik'it chkak' jbatik jech k'u- cha'al li Davide. Labal tajak chka'itik ti bik'it yak'oj sba li Jeovae ak'o mi ja' li Ajvalil ta sjunul vinajelbalumile (Sl 18:35). Tsots tajak sk'oplal chka'itik li

tojobtasel chak' Dios li'e: «Lapik me li smuk'ul xk'uxul avo'ontonike, li slekil avo'ontonike, ti bik'it chavak' abaike, ti manxouxoxuke xchi'uk ts'ikuk me avu'unik» (Kol 3:12). Jech xtok, jna'ojtik ti k'alal chak' ta ilel k'anelal li jun krixchanoe, «mu'yuk chak' sba ta ich'el ta muk' xchi'uk mu'yuk xtoyet xa cha'i sba» (1Ko 13:4). Jvules ta joltik li malaliletike «xu' spatatik ta kanal ta sventa li stalelal [yajnilike]»; ja' jech li yajtuneltak Dios mi bik'it chak' sbaik eke, xu' xnopajik tal ta stojolal Jeova li yan krixchanoetike (1Pe 3:1).

Jsa'tik lek li k'usitik k'upil sba ta Vivliae

it-2 paj. 727 par. 1

J-alk'op

Ak'o mi ja' cht'ujatik yu'un s-espiritu Jeova li j-alk'opetike, mu skotoluk velta albilik yu'un Dios li k'usi chalike. Li Vivliae chal ti bak'intik no'ox chvul ta stojolalik li s-espiritu Diose, va'un chalik li k'usitik ch-albatike (Ese 11: 4, 5; Mik 3:8). Taje chpatbat van tajej yo'ontoni xchi'uk chtijbat yo'ontoni sventa xlik k'opojikuk (1Sa 10:10; Jer 20:9; Am 3:8). Ma'uk no'ox labal sba li k'usi tspasike, yu'un labal sba xtok ti k'u yelan stalelalike xchi'uk ti k'u yelan chk'opojike. Taje ja' tskoltauitik ta ya'ibel smelolal k'alal ja' jech «stalelal k'ucha'al j-alk'op» xie (1Sa 10:6-11; 19: 20-24; Jer 29:24-32; ko'oltaso xchi'uk Echos 2:4, 12-17; 6:15; 7:55). Ta skoj ti chak' tajej ta yo'onton li yabtelike, ti baxbolik tajeke xchi'uk ti tsots yo'onton jech tspasike, xu' van labal sba chilik li

yantike o mu'yuk xa smelol chilik ti k'u yelan tspas sbaik. Ja' jech k'ucha'al la snopik li bankilal soltaroetik ta stojolal jun j-alk'op k'alal la st'uj li Jeue. Pe k'alal laj yak'ik venta ti ja' jun j-alk'op li vinike, la stsakik ta muk' li k'usi laj yale (2Re 9:1-13; ko'oltaso xchi'uk Echos 26: 24, 25). K'alal bat snuts David li Saule, ja' «jech la spas stalelal k'ucha'al j-alk'op», «lik slok' sk'u, te t'anal sjunul k'ak'al xchi'uk sjunul ak'obal ta lumtik». K'alal jech k'ot ta pasel taje, ja'o jatav batel li Davide (1Sa 19:18-20:1). Li lo'il li'e ma'uk chak' ta ilel ti skotol velta tst'anan sbaik li j-alk'opetike k'alal chalik jun albil k'ope, yu'un mu jechuk chal li Vivliae. Oy yan lo'iletik ti chal ti la st'anan sbaik li j-alk'opetike, pe ja' sventa xak'ik ta ilel k'uxi chk'ot ta pasel li albil k'op chalike (Is 20:2-4; Mik 1:8-11). Li Vivliae mu'yuk chal ti k'u yu'un la st'anan sba li Saule, yik'aluk van ja' sventa x-ak'bat sna' ti ja' no'ox jun vinike. Ak'o mi ja' jun ajvalil, mu xko'olaj jset'uk k'ucha'al li Jeova ti ja' Muk'ul Ajvalile o mu jna'tik mi oy van yan srasonal.

4-10 YU'UN AVRIL

K'USITIK K'UPIL SBA TA VIVLIA | 1 SAMUEL 20-22

«¿K'uxi xu' lekuk xkamigoin jbatik xchi'uk li yantike?»

w19.11 paj. 7 par. 18

Jsa' lek kamigotik yo' to mu xvul li slajeb k'usitike

¹⁸ Li avie, xlik xkaj no'ox svokol li ker-manotaktike. Ep buch'utik tsnuptanik

vokol k'alal ch-ech' junuk tsatsal ik'alo', nikel, pask'op o yan k'usitik. K'alal jech tsnuptanike, xu' van xkik' ta jnatik li va' ermanoetike o xu' van jkoltatik jutuk ta tak'in. Pe oy k'usi spas ku'un jkoltatik: jpastik orasion ta stojolalik sventa xkoltaatik yu'un li Jeovae. Xu' van mu jna'tik lek k'usi ta jpastik o k'usi chkalitik k'alal chka'itik ti chibajem junuk ermanoe. Pe xu' xbat jchi'intik jlikeluk, jchikintatik lek k'alal oy k'usi chalbutike xchi'uk kalbetik junuk teksto ta Vivlia ti ja' spatoj ko'ontontik eke (Is 50:4). Li k'usi tsots sk'oplale ja' ti xbat jchi'intik kamigotaktik k'alal sk'anik koltaele (**k'elo Proverbios 17:17**).

w08 15/2 paj. 8 par. 7
Xanavkutik ta sbe li Jeovae

⁷ *Li Diose tsk'an ti tuk'uk me ko'ontontik ta stojolal li kamigotaktike* (Pr 17:17). Li xnich'on Saúl ti Jonatán sbie, lek tajmek la yamigoin sbaik xchi'uk li Davide. K'alal laj ya'i ti la smil Goliat li kereme, «li Jonatane lic spas ta co'ol yo'nton xchi'uc li Davide. Toj lec la sc'an jech chac c'u cha'al c'ux ta yo'nton sbec'tal stuc» (1Sa 18:1, 3). Ja' Jonatán ti laj yalbe David ti tsk'an chmilat yu'un Saule, va'un k'alal jatav li Davide, la stsob sbaik sventa tspasik jun trato. Ta ts'akale, la spakbe sk'oplal David ta stojolal stot li Jonatane, jutuk xa mu ja'uk milat-o. Ak'o mi jech, bat sa' yan velta li yamigo sventa chak'be yil ti lek xk'uxubinoj sbaike (1Sa 20:24-41). K'alal ta slajeb xa velta laj yil sbaike, ja'o la «stsatsubtasbe yo'nton ta sventa Dios» (1Sa 23:16-18).

w09 15/10 paj. 19 par. 11

K'uxi xu' lek-o xkil jbatik xchi'uk li kamigotaktik ak'o mi ch'abal k'anelal li ta balumile

¹¹ *Tuk'uk ko'ontontik*. Xi la sts'iba li Salomone: «Li boch'o lec jc'opan jba jchi'uctique lec ono'ox sc'anojutic; ja' jchi'iltic ta voqu'el chc'ot ti c'alal oy jvo-coltique» (Pr 17:17). K'alal la sts'iba Salomón taje yik'aluk van ja' yakal tsnopbe sk'oplal ti k'uyelan lek tajak laj yil sbaik xchi'uk Jonatán li stote, li xnich'on ajvalil Saule (1Sa 18:1). Li Saule tsk'an ti ja' ak'o x-och ta k'exolil ta ajvalil li Jonatane, pe li Jonatane la xch'am li k'usi k'ot ta nopel yu'un Jeovae, ti ja' ch-och ta ajvalil li Davide. Mu'yuk bu x-it'ixaj k'ucha'al stot li Jonatane. Mu'yuk x-ilin-o xtok ti k'upil k'optaat li yamigoe xchi'uk mu'yuk la xch'un li k'usi chopol chal Saúl ta stojolal Davide (1Sa 20:24-34). ¿Mi jechutik k'ucha'al li Jonatane? ¿Mi xi jmuyubaj k'alal oy k'usi ch-ak'bat sbain ta tsobobbail li kamigotike? ¿Mi ta jkoltatik xchi'uk mi ta jpatbetik yo'nton k'alal tsnuptan vokolile? ¿K'usi ta jpastik k'alal oy k'usi chopol chalik ta stojolale? ¿Mi ta jovil ch'untik ta anil o mi jechutik k'ucha'al Jonatán ti tuk' ko'ontontik ta jpakbetik sk'oplale?

Jsa'tik lek li k'usitik k'upil sba ta Vivliae

w05 15/3 paj. 24 par. 4

Li k'usi mas tsotsik sk'oplal ta slivroal 1 Samuel

21:12, 13. Li Jeovae tsk'an ti lekuk xijtojob snopel xchi'uk ti jtunestik li k'usi

xijtojob spasel k'alal oy k'usi vokol ta jnuptantike. Yak'objbutik Sk'op sventa xak' jp'iijltik, yojtikinobil ku'untik xchi'uk ti xijtojob snopele (Pr 1:4). Jech xtok, xu' skoltautik li moletik ta tsobobbaile.

18-24 YU'UN AVRIL

K'USITIK K'UPIL SBA TA VIVLIA | 1 SAMUEL 23, 24

«Jmalatik ti ja'uk xchapan Jeova li jvokoltike»

w12 15/11 paj. 5 par. 8, 9

«Chanubtasun ta spasel li c'usi tsc'an avo'ntone»

⁸ Yan sk'elobil ti nopem xa'i tspat yo'onton ta stojolal Jeova li Davide, ja' li k'uyelan laj yich' ta venta li ba'yel ajvalil ta Israel ti ja' li Saule. Ta skoj yit'ixal yo'onton li ajvalil taje oxib velta ta ox smil ya'i li Davide, la sjipbe batel lansa, pe li Davide la sk'ej sba yoxibal velta xchi'uk mu'yuk laj yak' ta yo'onton tspak sk'oplal, ja' yu'un jatav batel (1Sa 18:7-11; 19:10). Li Saule bat snuts xchi'uk oxmil viniketik ti t'ujbil ta skotol Israele (1Sa 24:2). Jun veltae, manchuk mi mu sna' li Saule te och ta jun ch'en ti bu oy xchi'uk sviniktak li Davide. Ti jechuk tsk'an li Davide, xu' van te no'ox la smil li Saule, ti ja' tsk'an ox chmilvane. Yu'un li k'usi oy ono'ox ta yo'onton Diose ja' ti chkom ta ajvalil ta Israel li Davide (1Sa 16:1, 13). Ti lajuk xch'un k'usi ch-albat yu'un li sviniktake, la smil ti jechuke, pe bu chata, laj yal ti mu xa no'ox snop spas li k'usi mu'yuk lek chil li Jeovae, yu'un sna'oj ti ja'

t'ujbil yu'une (1Sa 24:4-7, NM). Li Davide sna'oj buch'u st'ujoj to ta ajvalil li Jeovae xchi'uk yak'oj to tspas mantal, jech oxal mu sk'an spojbe li yabtele. K'alal ja' no'ox la xtuch'be li yok sk'u'e, laj yak' ta ilel ti mi jset'uk tsk'an tsmile (1Sa 24:11).

⁹ Li ta slajebal velta laj yil Saúl li Davide laj yich' ta muk' xtok, yu'un k'alal te k'ot xchi'uk Abisai yo' bu oy xchi'uk yajsoltarotak li Saule, vayal la staik. Li Abisaie la snop ti ja' Dios laj yak' ta k'abal li Saule xchi'uk laj yal ti ta spajbe ochel k'alal to ta balumil li slansae, pe li Davide mu'yuk la yak'be spas (1Sa 26:8-11). Ta skoj ti tsots sk'oplal chil li k'usi tsnop Diose, mu'yuk k'unib sventa chch'un li k'usi ch-albat yu'un Abisaie, jech tsots-o yo'onton sventa tspas li k'usi tsk'an yo'onton Jeovae.

w16.04 paj. 17 par. 15, 16

«Ak'o ts'akiuk yabtela ti chkuch avu'unike»

¹⁵ Xi ak'bat sna' yu'un Jeova li jchan-k'op Santiago: «Ak'o ts'akiuk yabtela ti chkuch avu'unike sventa lek ts'akaloxuk xchi'uk lekoxuk ta skotol k'usitik, ch'abaluk jset'uk k'usi sk'an to avu'unik» (Snt 1:4). ¿K'uxi tsts'aki «yabtela» ta jtojolaltik ti chkuch ku'untike? Veno, k'alal yakal ta jnuptantik jtusuk vokolile, yik'aluk van xkak'tik venta ti sk'an to smalael ku'untike, ti oyuk ta ko'ontontik stojel ta vokole o ti masuk to xijk'anvane. Va'un k'alal chkuch ku'untike, ja' me skoltautik ta sts'itesel lek li talelaletik taje xchi'uk mas to me chijlekub li yajts'aklomutik Kristoe.

¹⁶ Ta skoj ti ta jk'antik ti xlekub batel li jtalelaltike, mu me jnoptik ti ja' lek mu xa jch'unbetik smantal Jeova sventa x-ech' no'ox li jvokoltike. Jech k'ucha'al li'e, mi yakal chkak'tik persa ta stsa-lel li k'usi chopol ta jnoptike, mu me xkak'tik ak'o stsalutik. Ja' lek kalbetik Jeova ti ak'o skoltautik ta slok'esel li k'usi chopol ta jnoptike. Jech xtok, ¿mi oy junuk avuts' avalal ti tskontrainot ta skoj ti chatun ta stojolal Jeovae? ¡Mu me xalubtsaj! Jpeluk avo'onton ti xatun-o batel ta stojolal li Jeovae. Mi mu'yuk chalubtsaje, mas to me chapat avo'onton ta stojolal li Jeovae. Vuleso me ta ajol li'e: sventa lek xilutik li Dio-se, sk'an me xkuch ku'untik (Ro 5:3-5; Snt 1:12).

Jsa'tik lek li k'usitik k'upil sba ta Vivliae

w17.11 paj. 27 par. 11

Mu me k'usi smakutik jset'uk sventa jtatik li matanale

¹¹ Mi la jch'iestik li k'anelal xchi'uk li slekil o'ontonale ja' me tskoltautik sventa mu x-ayan ta ko'ontontik li it'ixale. Yu'un li Sk'op Diose xi chale: «Li k'anelale xmalaj yu'un xchi'uk lek yo'onton. Li k'anelale mu sna' x-it'ixaj» (1Ko 13:4). Pe sventa mu xak' yibel ta ko'ontontik li it'ixale sk'an jechuk xkilitik li kermanotaktik jech k'ucha'al chil li Jeovae. Sk'an xka'ibetik smelolal ti ja'utik jun bek'talil xchi'uk li kermanotaktik ta tsobobbaile. Jech k'ucha'al chal li teksto li'e: «Mi chich' ich'el ta muk' jtosuk sts'akbenal jbek'taltike, xmuyubaj li yantik eke» (1Ko 12:16-18, 26).

Ja' yu'un, k'alal oy buch'u tsta smotonike ja' lek muyubajkutik ta stojolalik. Kalbetik ava'i sk'oplal li Jonatane, ti ja' li xnich'on ajvalil Saule. Li stuke ma'uk t'ujat yu'un Jeova sventa x-och ta ajvalil, ja' laj yich' t'ujel li Davide. Pe mu'yuk x-it'ixaj yo'onton ti k'alal laj ya'i ti ma'uk ch-och ta ajvalile, k'ajomal laj yak' ta ilel ti sk'anoje xchi'uk ti oy slekil yo'onton ta stojolale. Ma'uk no'ox, yu'un la spatbe yo'onton xchi'uk la skolta (1Sa 23:16-18). ¿K'uxi xu' jchanbetik li Jonatane?

25 YU'UN AVRIL–1 YU'UN MAYO

K'USITIK K'UPIL SBA TA VIVLIA | 1 SAMUEL 25, 26

«¿Mi xana' xapajtsan aba?»

ia paj. 78 par. 10-12

Jun ants ti oy sp'ijile

¹⁰ ¿Mi oy van k'usi chopol la spasbeik yajtuneltak Nabal li sviniktak Davide? Mu'yuk, mi ja'uk la stsakbeik jkotuk xchij —ti xu' ox van jech la spasike—, li tsatsal soltarotetik taje tunik k'ucha'al jun muro sventa mu k'usi xpasbatik li yajtuneltak xchi'uk li xchijtak Nabile (**k'elo 1 Samuel 25:15, 16**). Yu'un li jchabichijetik taje ep k'usitik xibalik sba tsnuptanik. Li va' k'ak'aletik taje ep to'ox taje jti'val chonetik xchi'uk ta skoj ti nopol xkom li sts'ak Israel ta sure, oy chk'ot j-elek'etik ti likemik tal ta yan lumetike.

¹¹ Ta melez, li David eke mu toj k'unuk laj ya'i smak'linel sviniktak li ta takixokol balumil taje. Ja' yu'un li Davide la

stak batel lajunvo' yajtuneltak ta stojolal Nabal sventa ts'k'anbe koltael. Li Davide la sabe lek yorail sventa chbat sk'anbe koltael: ja'o k'alal tslok'beik stsotsil xchijike, yu'un ja'o nopem xa'iik tspasik muk'ta ve'el, xchi'uk ja'o lek yo'ontonik xchi'uk xmuyubajik li krixchanoetike. Jech xtok la snop lek li k'usi laj yal batele: toj lek no'ox smelolal xchi'uk laj yich' ta muk' ti k'uyelan laj yich' albel li Nabale. Ta skoj ti mas xa ep sjabilale, laj yich' ta muk' k'ucha'al chich' ich'el ta muk' jun totil, ja' yu'un «xco'laj xchi'uc anich'onun», xut batel. Pe, ħk'u yelan tak'av li Nabale? (1Sa 25:5-8).

¹² ħllin taje! Li kerem ti laj yalbe Abigail li k'usi k'ot ta pasele, laj yal ti «mu'yuc tuc' xtačov» Nabal ta stojolal li yajtuneltak Davide. Laj yal ti Davide xko'olaj k'ucha'al jun moso ti jatavem lok'el ta stojolal li yajvale, jech oxal mu'yuk bu la stakbe batel pan, vo', mi ja'uk vobil chij. Ma'uk no'ox taje yu'un la slaban xtok, laj yal ti xko'olaj k'ucha'al jun krixchano ti mu'yuk sbalile. Yik'aluk van jech stsatsal la sp'aj k'ucha'al chp'ajvan li Saule. Pe ja'uk li cha'vo' viniketik taje mu'yuk la stsakik ta venta ti k'uyelan tsnop Jeova ta stojolal li Davide: sk'anoj xchi'uk ma'uk jun jtoyba moso xchi'uk ja' jun ajvalil ta Israel chk'ot ta ts'akal ta xil li Davide (1Sa 25:10, 11, 14).

ia paj. 80 par. 18 **Jun ants ti oy sp'ijile**

¹⁸ Ba'yele, laj yalbe ti ak'o komuk ta sba li smul smalale xchi'uk la sk'an-

be ti ak'o x-ak'at ta pertone. Ta mas ts'akale laj yal ti smalale jech stalel-o, ja' ti jech ono'ox smelol li sbie, yu'un toj bol taje. K'alal jech laj yal taje, laj yak' ta a'iel ti mu xbat yak'be kastigoe, yu'un ja' chbik'taj sk'oplal stuk. Jech xtok, laj yak' ta ilel ti xch'unoj ti ja' yajk'opojel Dios li David k'alal xi laj yalbee: «Ja' ta sventa Muc'ul Dios ti chapas pleitoe». Jech xtok xojtikin ti chk'ot ta ajvalil jech k'ucha'al yaloj ono'ox Diose, yu'un xi laj yale: «Muc'ul Dios [...] chac' ochan ta banquillal ta stojol li jchi'iltactic ta israelale». Ma'uk no'ox taje, yu'un laj yalbe xtok ti ak'o mu xmilvane yu'un ta ts'akale xu' «chlo'ilaj» li sjol yo'ontone (**k'elo 1 Samuel 25:24-31**). ħToj p'ij xa no'ox xchi'uk tstij o'ontonal li k'usi laj yale!

Jsa'tik lek li k'usitik k'upil sba ta Viliae

ia paj. 80 par. 16 **Jun ants ti oy sp'ijile**

¹⁶ Ta skoj taje, ħmi ja' van sk'an xal ti mu'yuk bu xich' ta muk' smalal li Abigaile? Mo'oj. Jvules ta joltik ti ep ox krixchanoetik chlajik ti mu'yuk smulik ta skoj no'ox ti mu'yuk bu xich' ta muk' li buch'u t'ujbil yu'un Jeova li Nabale. Ati teuk smeyoj sk'ob kome, ħmi laj van xkuchinbe jutuk smul li smalal ti jechuke? Li Abigaile sna'oj ti ja' ba'yel sk'an xch'unbe smantal xchi'uk tuk' chak' sba ta stojolal li Diose ti mu ja'uk li smalale.

